

Pax Britanica je 1872. ustupila mjesto Pax Americi koja će ove godine ustupiti vodeće mjesto kineskom gospodarstvu. Imperiji su uvijek i svuda svoju snagu temeljili na gospodarstvu. Nema razloga da se priča ne nastavi. Naime, kinesko će gospodarstvo ove godine postati najveće gospodarstvo u svijetu. Po paritetu kupovne snage kinesko će gospodarstvo proizvesti roba i usluga za 17.610 milijardi dolara, dok će američko gospodarstvo proizvesti nešto manje – 17.400 milijardi dolara, prema procjeni MMF-a.

Kinu i SAD slijede Indija, Japan i Njemačka. Dakle, Indija druga najmnogoljudnija zemlja u svijetu, te dvije gubitnice II svjetskog rata. Pri tome, valja imati u vidu da su Kina i Indija članice neformalne grupe BRICS-a koje su iskoristile globalni neoliberalizam, primjenjujući ga na za europske standarde na nezamisliv način, i protekcionističkim politikama, ma kako ih nazivali, dinamizirali nacionalna gospodarstva. Stope rasta društvenog proizvoda BRICS-a obilježavaju svjetsko gospodarstvo i potvrđuju „učinkovitost“ neoliberalizma. Isključe li se zemlje BRICS-a iz ukupnog rasta društvenog proizvoda tada su stope, uglavnom, stagnirajuće.

Procjena MMF-a za 2019. godinu kazuje da će društveni proizvod Kine iznositi 26.980 milijardi dolara, dok će američki biti za petinu manji ili 22.300 milijardi dolara.

Tako će 2014. godina biti zapisana kao godina kada se je kinesko gospodarstvo nakon gotovo tri stoljeća vratilo na vodeću poziciju. Međutim, današnji svijet nije moguće uspoređivati sa svijetom prije tri stoljeća. Tada razvijena Kina nije mogla ugroziti Europu, dok su današnje SAD bile britanska kolonija. Danas kada je svijet integriran i kada funkcionira po zakonu spojenih posuda promjene u stupnju razvijenosti među zemljama ima multiplikativne učinke na svekolike kompleksne odnose na Zemlji. Promjena odnosa je već prisutna. Valja računati da će se promjene dodatno dinamizirati.

Pokretanje kineskog gospodarstva sedamdesetih godina prošlog stoljeća ima stanovitih sličnosti s gospodarskim sustavom bivše države, koji je je bio u primjeni od početka pedesetih godina, kada su ostvarivane impresivne stope rasta od petnaestak posto. Danas u Kini ima više gospodarskih sustava, kineska pragmatičnost, što dodatno povećava fleksibilost kineskog gospodarstva. Drugo je pitanje koliki je dio gospodarske aktivnosti u Kini rezultat kineskog nacionalnog dohotka, a koliki inozemnih investitora. Međutim, ostaje činjenica da kineski

investitori postaju sve prisutniji u drugim zemljama što dodatno povećava gospodarsku moć Kine.

U javnosti je često prisutno mišljenje kako Kina proizvode niske dodane vrijednosti. Istina je da se u Kini proizvode proizvodi niske dodane vrijednosti jednako kao i proizvodi visoke dodane vrijednosti. U Kini naprosto se proizvodi sve po najnižim cijenama pa je njihov suficit na računu platne bilance zakonita posljedica učinkovite ekonomske politike. Ekonomski analitičari ispravno konstatiraju kako Kina, slučaj SAD-a, jednom rukom kupuje američke obveznice, a drugom isporučuje robu po konkurentnim cijenama. U narednom razdoblju treba očekivati da će se ekspanzionistički model dodatno usavršiti i da će kineskoj agresivnoj trgovačkoj politici biti izložene i druge razvijene zemlje. Ovo posebno vrijedi za EU ukoliko Bruxelles ne shvati da su postojeće razlike u razvijenosti među članicama, već na srednji rok, neodržive.

Kina je zemlja gdje nacionalna štednja i investicije iznose gotovo polovinu društvenog proizvoda. Porezna presija je među najnižima u svijetu. Znanost i obrazovanje predstavljaju okosnicu dinamiziranja gospodarskog razvoja. Pri tome, ne treba gubiti iz vida da je kineska dijaspora brojna, moćna i, što je naročito važno, obrazovana, te bitan čimbenik svijetskih znanstvenih postignuća. O tome sam više puta pisao na ovim stranicama. Dovoljno je podsjetiti da su kineski pred nekoliko godina javno obznanalili kako će ekonomski eksploatirati Mjesec. Ni manje ni više!

Svojevremeno sam u jednom intervjuu izjavio kako će kineski „izvesti“ 600 milijuna svojih građana. Ova moja izjava izazvala je znatne reakcije. Ja i ovom prilikom ostajem pri toj izjavi. Naime, svi imperiji su do kineskog slučaja imali „manjak“ građana da bi kontrolirali svoje imperije. Sjetimo se Rima i njegovih vojnika koji su dobijali rimsko građanstvo. Velika je Britanija imala znatnih muka kako bi kontrolirala svoj imperij gdje sunce nikada ne zalazi. SAD su također imale problema s kontrolom svog imperija. Taj problem u rečenom obliku Kina neće imati. Upravo suprotno kineski će građani u cijelom preostalom svijetu, jasno gdje budu imali interesa, moći svojom brojnošću izravno utjecati na odluke pojedinih nacionalnih država. I dalje, kada se jednog dana bude formirala svjetska vlada kineski će građani imati odlučan utjecaj na njezino formiranje, odnosno provođenje politika.

Kina je uvijek bila velika i moćna zemlja. Njezina kultura, civilizacijska razina je bila na trenutak ugrožena, industrijskom revolucijom, i tom je prilikom platila veliku cijenu. Kina kao najstarija država svojom mudrošću i pamćenjem, nadam se, da će svoju rastuću moć iskoristiti kako bi se održala ljudska vrsta koju tako uporno ugrožava kapital odnos. U tom smislu naslov bi mogao glasti: Napuštajući brutalni kapital odnos vraćamo se čovjeku kao kreativnom i odgovornom čimbeniku „ljudskije“ budućnosti. Iako je položaj radnika u Kini nezavidan, vjerujem da će

Od neivjesnosti u nepoznato

Autor Guste Santini

Nedjelja, 07 Prosinac 2014 19:00

kineski genij shvatiti kako nastavak postojećeg odnosa nikom neće koristiti.